

ELS EX-LIBRIS I ELS LLIBRES

Imatges portada:

Alexandre de Riquer. *Ex-libris per Rafael Patxot.* 1901. Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament. 106 x 57 mm (esquerra)

Ricard Gratacós-Batlle. *Can Rosés.* 2005. Disseny generat per ordinador. 142 x 88 mm (dreta)

EX-LIBRIS

en record de l'exposició **ELS-EX-LIBRIS I ELS-LLIBRES**
- Sant Cugat del Vallès 2005-2006

ELS EX-LIBRIS I ELS LLIBRES

Exposició d'ex-libris catalans actuals i antics, relacionats temàticament amb el món del llibre o la literatura.

Del 29 de novembre de 2005 al 15 de gener de 2006.
Museu de Sant Cugat - Casa Aymat

MUSEU DE SANT CUGAT

Ajuntament
de SantCugat

Gràcies a totes les activitats que s'estan portant a terme a Sant Cugat del Vallès, ens podem adonar que l'Any del Llibre i la Lectura no és una celebració única i exclusivament reduïda al món de les lletres. Veiem que totes les arts es toquen les unes a les altres. Ara ho podem comprovar amb l'exposició d'ex-libris al Museu de Sant Cugat-Casa Aymat.

Els ex-libris, per definició, estan íntimament lligats amb els llibres, i sobretot remarquen la passió del propietari del llibre envers la seva biblioteca, una passió que du a voler donar-li personalitat pròpia. Una personalitat que fixa l'ex-libris entre les fulles del llibre, tot recollint inquietuds personals i intel·lectuals del propietari.

Amb l'ex-libris, tot i tractar-se en alguns exemples de peces minúscules, l'art, les lletres i el propietari queden entrelaçats i retratats en uns pocs centímetres quadrats de paper, convertint-se en un art íntim i personal. Tot això, generant una proposta estètica que té, sovint, la capacitat de captivar, ja sigui per una atracció estètica, ja sigui per una atracció intel·lectual envers allò que ens està explicant i mostrant.

Sobre ex-libris s'han realitzat moltes exposicions, especialment sobre els realitzats des de finals del segle XIX fins a la primera meitat del segle XX. Aquesta és, però, la mostra d'ex-libris més important que s'ha fet mai a Sant Cugat. L'exposició que presentem al museu, a banda de dur a la nostra ciutat peces històriques d'un gran valor artístic i patrimonial, presenta un important recull d'ex-libris de vint-i-dos diferents artistes, expressament creats per a l'ocasió, amb el llibre i la literatura com a nexes d'unió temàtica. L'exposició ha volgut esdevenir a l'ensem, així, motor de creació tot permetent copsar la gran varietat estilística i sobretot, la incidència de l'ús de les noves tecnologies en la producció d'aquest tipus d'obra. En aquest context, volem agrair a tots els artistes participants a la convocatòria feta des del museu, per l'aportació del seu talent i neguit creadors.

Amb aquesta exposició, el Museu de Sant Cugat aporta a l'Any del Llibre i la Lectura de Sant Cugat una visió molt específica del món del llibre i la literatura. Es dóna, doncs, en un context de celebració a l'entorn de la cultura, en un senyal de l'excel·lència cultural que construïm, entre tots i totes, per a la nostra ciutat.

Lluís Recoder i Miralles
Alcalde Sant Cugat del Vallès

ELS EX-LIBRIS I ELS LLIBRES

És evident que tots els ex-libris tenen relació amb els llibres, ja que en principi estan fets per a ser adherits dins ells i indicar a qui pertanyen. Però aquest títol de l'exposició i del catàleg es refereix a una relació iconogràfica o temàtica amb el món del llibre. Tots els ex-libris seleccionats tenen a veure directament amb els llibres, la lectura, la literatura, la poesia, la bibliofília... Era el millor tema que es podia triar en l'Any del Llibre i la Lectura 2005.

La persona que posa un ex-libris als seus llibres, més que una afirmació de la propietat privada, és un acte d'amor i protecció envers aquell exemplar. El propietari ens està dient que el llibre és seu, però també que se l'aprecia i se l'estima, i que espera que sigui respectat i retornat ben aviat, si aquest ha estat deixat.

L'exposició i el catàleg es divideixen en dues parts ben diferenciades: una selecció d'ex-libris catalans antics, i una selecció d'ex-libris catalans actuals o contemporanis, lligats per la mateixa temàtica. L'objectiu principal d'aquesta exposició, a més a més de mostrar belles obres d'art i establir lligams entre alguns exlibristes clàssics catalans i els nostres artistes contemporanis, és el de renovar el coneixement sobre l'exlibrisme i, això ja seria més agosarat, renovar també la utilització de l'ex-libris en l'actualitat.

L'exposició consta de més de 100 ex-libris antics (se'n reproduïxen una cinquantena en el catàleg), i 31 de "moderns" (tots ells reproduïts en el catàleg), constituint una molt bona mostra per entendre el fenomen de l'exlibrisme al nostre país.

Les solucions tècniques i estètiques han evolucionat molt, així com la manera de treballar i de reproduir l'ex-libris. Dels ex-libris calcogràfics i xilogràfics dels primers temps, s'ha passat a tot un ventall de possibilitats creatives i de reproducció, on no es renuncia a les tècniques clàssiques i alhora s'obre la porta a nous mitjans i formes d'expressió.

Les tècniques artístiques emprades en els ex-libris han evolucionat i s'han ampliat. Les imatges, les composicions i les solucions estètiques es transformen segons els artistes, però l'amor pel llibre perdura per sempre en aquestes petites obres d'art.

ADOLF

Comissari de l'exposició i artista visual

L'EX-LIBRIS

És d'origen un dels arts més modestos, ja que l'ex-libris era pura i simplement una mínima marca de possessió de llibres: una etiqueta on constava el nom o l'escut del propietari, per enganxar-la a la guarda anterior de cada volum i proclamar així a qui pertanyia.

Tanmateix, en fer-se mitjançat gravat, els ex-libris ja a partir del segle XVI varen tenir una certa vistositat, si més no tècnica. Al segle XVIII de vegades eren petits gravats historiatos, realitzats per bons burinistes sobre composicions de dibuixants o pintors sovint també notables, però potser per la seva minúscula dimensió ningú s'hi fixava massa i no passaven de ser, als ulls dels col·leccionistes, com instruments menors més que veritables obres d'art. Al darrer quart del segle XIX, però, hi va haver qui s'adonà que dins aquelles petites dimensions hi cabia una gran dosi de simbolisme i la possibilitat de resoldre complexos problemes plàstics i conceptuals alhora. Així, a diversos països, hom començà a interessar-se pels ex-libris, i no tant per recopilar-ne d'antics sinó també, i amb més intensitat, per crear-ne de nous.

Va ser un fenomen mundial. A Alemanya, a França, a Anglaterra, a Itàlia, a tot arreu varen sorgir exlibristes, col·leccionistes i artistes. Catalunya no sols no va quedar al marge d'aquesta florida sinó que va ser-ne un dels grans motors. Ramon Casals i Vernis, pertanyent a l'important nucli de bibliòfils que hi havia a Reus, va ser dels primers a dibuixar marques d'aquest tipus. Però el gran esclat quantitatiu i qualitatiu de l'exlibrisme català va íntimament lligat al moviment modernista.

Un dels grans noms del Modernisme, el polifacètic artista Alexandre de Riquer, va ser sens dubte la màxima figura de l'ex-libris d'aquest país. Va fer marques dibuixades amb tinta, i posteriorment reproduïdes en fotograt, però també altres a l'aiguafort, que constitueixen el corpus principal de la renaixença de la calcografia catalana moderna. Josep Triadó i Joaquim Renart son els altres grans noms que, en tant el Modernisme era vigent, dibuixaren nombroses marques dins aquest esperit, i en reuniren una tria –com també va fer Riquer– en volums extraordinàriament ben editats que avui són joies de l'art català de l'època.

Aquells eren els anys de la "Revista Ibérica de Ex-Libris" (1903-06), que coincideix amb l'època d'or del gènere a Catalunya, però això no ha de fer creure que en endavant l'exlibrisme català no tingués importància. Una generació posterior, en la que destacaven artistes independents com Ramon Borrell o Lluís Garcia Falgàs, mantingué un alt nivell alhora que els protagonistes continuaven com ben pocs la tradició de l'aiguafort. I encara molt més tard, ja a

la postguerra, una nova fornada d'exlibristes s'agrupà a l'entorn de l'Associació d'Exlibristes de Barcelona, que aconseguiren celebrar a la ciutat un Congrés internacional europeu d'ex-libris, el 1958, l'estela del qual encara ara perdura en certa manera.

Per tot això l'exlibrisme ha estat una especialitat artística amb molt de pes a Catalunya, i havent estat superats estilísticament els d'una generació no ha trigat a aparèixer el gruix d'una altra, i fins i tot anant sovint contra corrent de la moda artística més generalitzada, l'ex-libris no ha deixat de ser un art, un col·leccionisme i per a molts una passió fortament sentits en aquest país.

Francesc Fontbona

Director de la Unitat Gràfica
de la Biblioteca de Catalunya

L'EX-LIBRIS A SANT CUGAT

Un conjunt de 41 participants amb l'aportació de 75 ex-libris és el resultat que ha tingut la convocatòria del Museu de Sant Cugat a favor de la cultura exlibrística, de tanta tradició a Catalunya. La Casa Aymat, on va néixer l'Escola Catalana del Tapís, n'acull una selecció dels presentats al costat d'una altra selecta mostra d'ex-libris catalans més antics.

No és sobrer recordar que els ex-libris nasqueren amb la invenció de la impremta, en el segle XV, per a indicar i recordar la propietat dels llibres d'una biblioteca. Més enllà, però, d'aquesta funció els ex-libris han estat i són veritables signes d'amor als llibres. És per això que han avançat inexorablement units a ells, tot i que a partir del 1900 també hagin esdevingut cobejades peces de col·leccionisme.

Tanmateix, quin futur els espera quan, en l'actualitat, immersos en una cultura fortament visual i arrasadorament tecnològica, hi ha qui pronostica un futur magre pels llibres i pels ex-libris. Decididament, crec que no serà així. Fóra molt escandalosa la renúncia a un passat tan ric com és la cultura impresa, tant pel que fa als llibres com als ex-libris que els acompanyen.

Que els ex-libris són vius ho demostra la doble exposició que es duu a terme al Museu de Sant Cugat. Pel que fa a la mostra d'ex-libris de creació recent, entre el discret nombre de participants s'hi troba un reduït nombre de persones coneixedores del tema al costat d'un nombrós grup de novells. Tots, però, han treballat per a oferir-nos una mostra del seu art aplicat als ex-libris tenint per tema el Llibre i la Literatura. Volem destacar la participació d'artistes reconeguts en el món exlibrístic com Jaume Carbonell, Oriol M. Diví, Santiago Estrany, Ricard Gratacòs o Víctor Oliva així com la d'altres artistes pintors com Sabrina Sampere i Marta Ballvé, a més de persones dedicades al disseny gràfic. A destacar la participació d'un grup de joves alumnes d'una escola de La Garriga que han participat massivament posant a prova la seva capacitat d'interpretar el tema a partir del linogravat.

Pel que fa a tècniques, cal dir que hi figura una discreta representació que va des d'ex-libris realitzats a l'aiguafort fins a ex-libris realitzats amb linòleum. També s'ha presentat obra original pintada i d'altra de volumètrica i reproduïda fotogràficament i, com no podia ser menys, alguns ex-libris fets per ordinador responent als aires de la nova tecnologia. Tot i reconèixer que la tècnica no és res més que un instrument al servei de l'expressió d'un concepte, tret d'honroses excepcions, s'ha de dir que el nivell ha estat molt discret si atenem a la rica tradició que els ex-libris han tingut a Catalunya durant gairebé tot el segle XX.

Valorem molt positivament que des del Museu de Sant Cugat, i gràcies a l'impuls de l'Adolf taller d'art, s'hagi promocionat la cultura exlibrística amb motiu de L'Any del Llibre i la Lectura, perquè l'experiència ens diu que la pitjor collita és la que no se sembra.

Francesc Orenes,
President de l'Associació Catalana d'Exlibristes

SELECCIÓ D'EX-LIBRIS CATALANS ANTICS

La selecció d'aquests ex-libris es va fer partint del fons existent a la Unitat Gràfica de la Biblioteca Nacional de Catalunya, Barcelona, a la qual agraïm profundament les facilitats en la gestió.

Segons els objectius de l'exposició, ja comentats en el text introductori del catàleg, es van seleccionar aquelles obres més interessants qualitativament i tècnica, i una mica allunyades en el temps, sense entrar amb autors més contemporanis. El tema escollit és el món del llibre, la literatura, la bibliofília...

No és un recull exhaustiu i tampoc abasta totes les èpoques ni tots els artistes de l'ex-libris a Catalunya.

Tot i mostrar els primers ex-libris catalans, l'exposició es centra en l'edat d'or de l'exlibris català i en altres èpoques posteriors. Se'ns presenta als seus autors més coneguts e imprescindibles, i aquells que mereixen ser-ho una mica més.

ADOLF

Nota: Les mides dels ex-libris corresponen només a la imatge, o a la marca que deixa la planxa en el cas dels gravats calcogràfics.

Alexandre de Riquer (1856-1920)

Ex-libris "professional" per al metereòleg i bibliòfil Rafel Patxot, amb la representació d'Urània, musa de l'astronomia.

1901

Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
106 x 57 mm

Alexandre de Riquer (1856-1920)

Per a la llibreria del bibliòfil i també exlibrista, Pau Font de Rubinat. El mestre dels exlibristes aquí no ha utilitzat la forma en llatí "ex-libris", sinó la fórmula en català "De la llibreria de...".

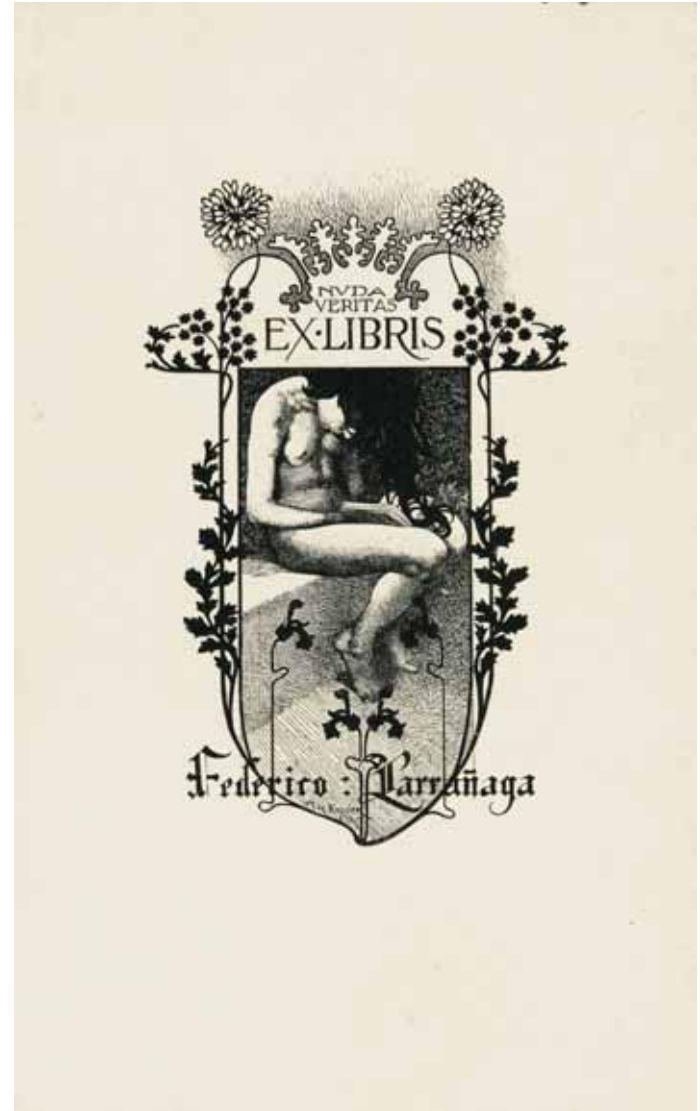
1903

Gravat a l'aiguafort
135 x 72 mm

Alexandre de Riquer (1856-1920)
Ex-libris "parlant" per a Pau Font de Rubinat.

1903
Gravat a l'aiguafort
127 x 57 mm

Alexandre de Riquer (1856-1920)
"Nuda veritas": La veritat nua.
Per a Federico Larrañaga.

1902
Dibuix a ploma de 35 x 21,5 cm l'original, reproduït
fotomecànicament a 90 x 56 mm.

Alexandre de Riquer (1856-1920)
Per al col·leccionista W. Porter-Truesdell.
Exemplar signat per l'autor.

c. 1904
Gravat a l'aiguafort
81 x 119 mm

Alexandre de Riquer (1856-1920)
Un dels seus ex-libris més coneguts, per al "Compte de Casa Davalos". El pare d'Alexandre de Riquer va fer donació al primer fill d'aquest, del títol de Comte de Casa Dávalos.

1903
Gravat a l'aiguafort
248 x 108 mm

Alexandre de Riquer (1856-1920)
Per a F. Soler. "La veritat dins lo pou".

1902
Gravat a l'aiguafort
116 x 122 mm

Alexandre de Riquer (1856-1920)
Per al maquetista de joies i col·leccionista d'art Emili Cabot.

1903
Gravat a l'aiguafort
121 x 81 mm

Alexandre de Riquer (1856-1920)

Per al dibuixant i il·lustrador Apel·les Mestres. "Cave inimicum":
Compte amb l'enemic. El monograma és el d'Apel·les Mestres.

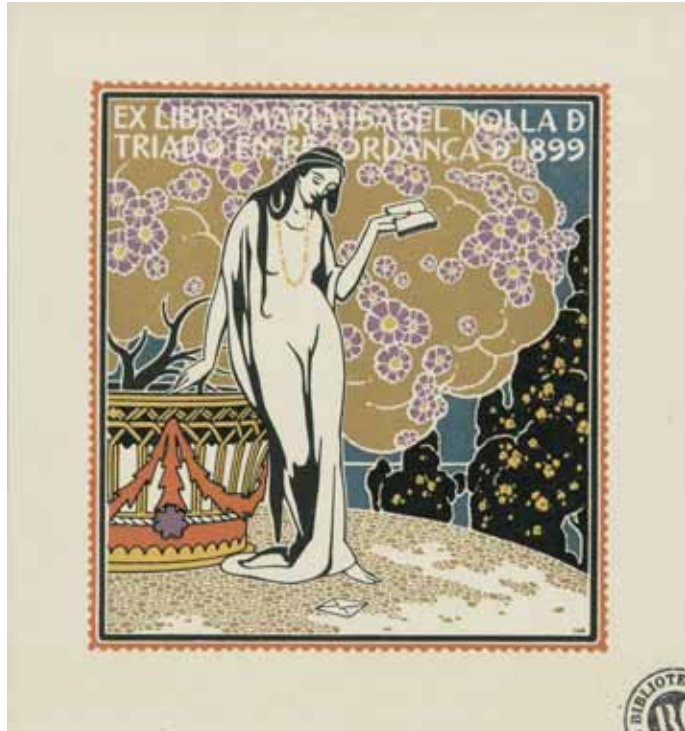
1904
Dibuix a la ploma
34 x 69 mm

Alexandre de Riquer (1856-1920)

Ex-libris en format de tríptic per a Emilia, filla de l'artista.

1902
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
26 x 60 mm

Josep Triadó (1870-1929)
Per a Maria Isabel Nolla, en recordança de 1899.
Ex-libris n. 146 (en Triadó i altres exlibristes numeren cronològicament els seus ex-libris).

1916
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
100 x 109 mm

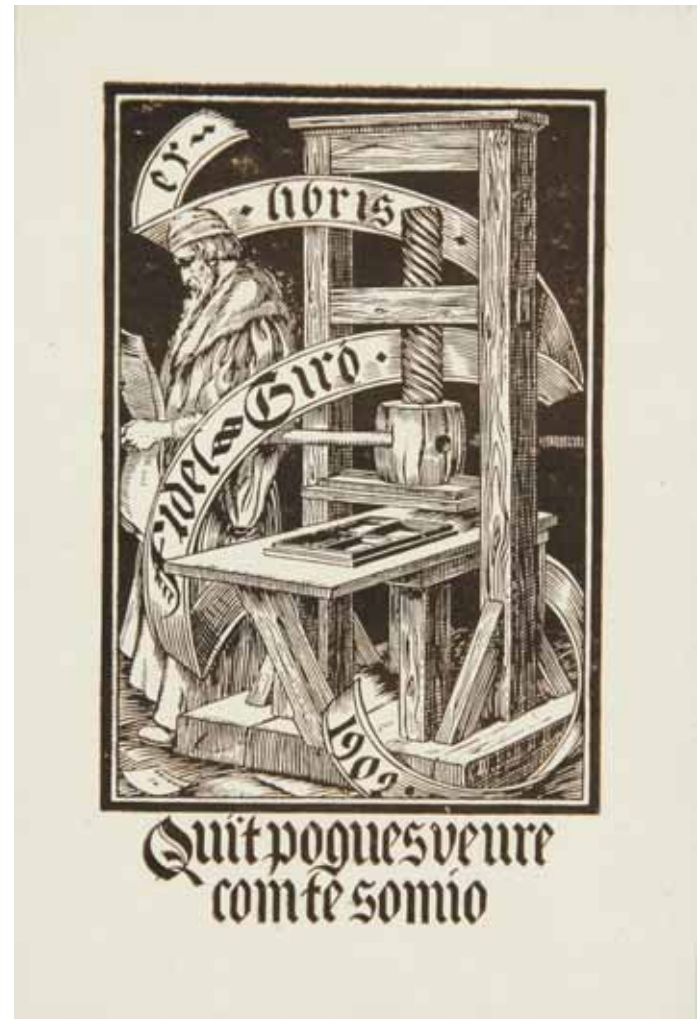
Josep Triadó (1870-1929)
Per a Pau Font de Rubinat.

1902
Dibuix a ploma reproduït
fotomecànicament
99 x 42 mm

Josep Triadó (1870-1929)
Per a Alfons Par, "El llibre fa l'home".

1902
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
118 x 56 mm

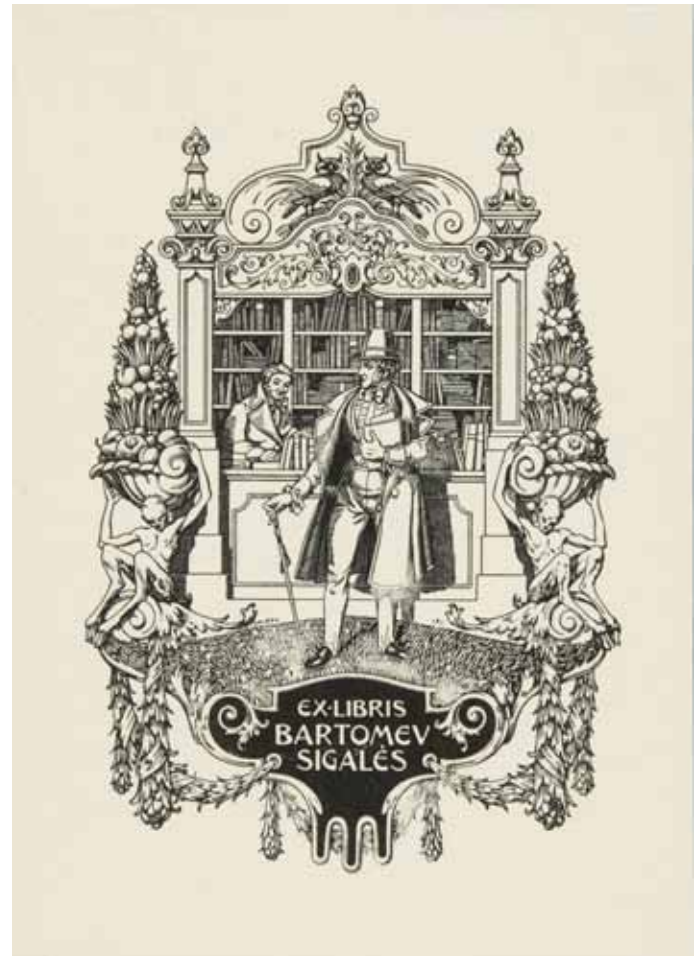
Josep Triadó (1870-1929)
Per a l'impressor Fidel Giró, "Qui't pogues veure com te somio".

1902
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
104 x 62 mm

Josep Triadó (1870-1929)
Per a Julian Valon.

Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
98 x 109 mm

Josep Triadó (1870-1929)
Per a Bartomeu Sigalés.

1918
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
121 x 82 mm

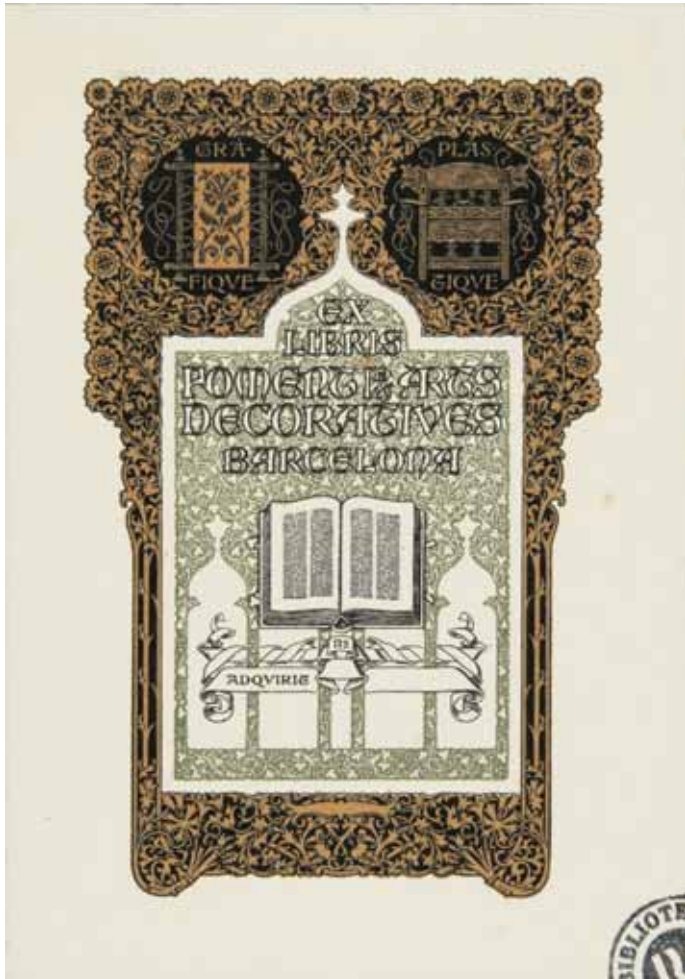
Josep Triadó (1870-1929)
Per a Manuel Marin editor.

1913
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
80 x 47 mm

Josep Triadó (1870-1929)
Per a A. Dalmau.

Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
88 x 120 mm

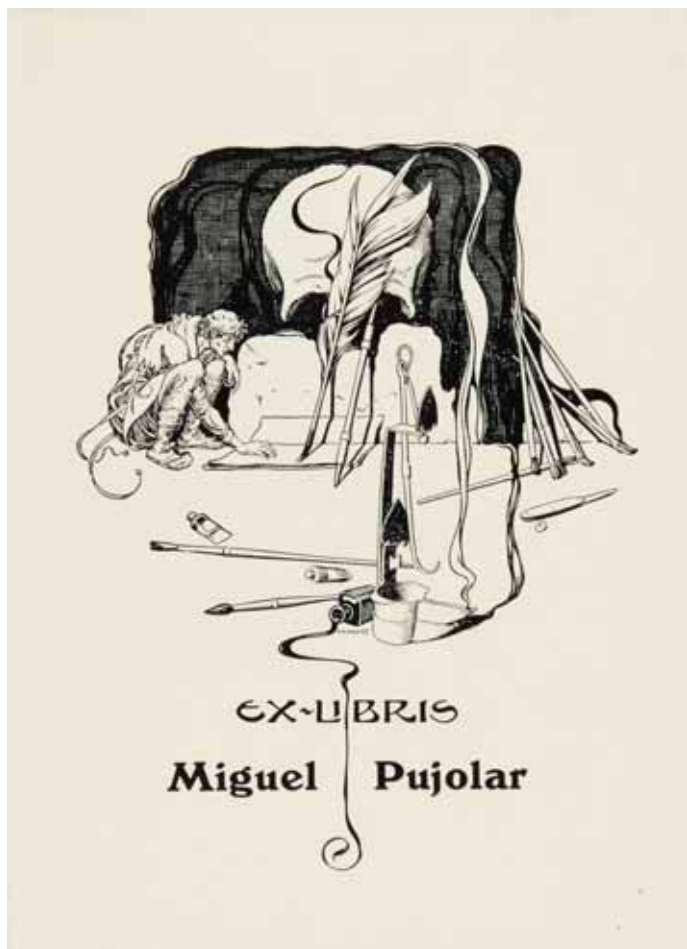
Josep Triadó (1870-1929)
Per al Foment de les Arts Decoratives de Barcelona.

1916
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
110 x 69 mm

Josep Triadó (1870-1929)
Per al bibliògraf i bibliòfil barceloní Ramon Miquel y Planas. Al voltant de la imatge central es pot veure una seqüència de diferents processos en la creació d'un llibre.

1916
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
96 x 119 mm

Josep Triadó (1870-1929)
Per a Miguel Pujolar.

1906
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
116 x 90 mm

Josep Triadó (1870-1929)
El va fer per iniciativa pròpia, impressionat per l'obra "Drames rurals", publicada aquell mateix any, i desconeixent com tothom en aquella època, que Víctor Català era el pseudònim de Caterina Albert, que més tard escriuria "Solitud".

1902
Dibuix a la ploma reproduït fotomecànicament
73 x 50 mm

Josep Triadó (1870-1929)
Per a la Biblioteca Científica de Ignasi Deulovol.

1919
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
91 x 94 mm

Joaquim Renart (1879-1961)
Superlibris (ex-libris en relleu que normalment es posava a les cobertes dels llibres) per a ell mateix.

1905
Impressió en relleu
67 x 80 mm

Joaquim Renart (1879-1961)
Per a Miquel Verdaguer. "Prefereix la qualitat a la quantitat".

1906
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
98 x 118 mm

Joaquim Renart (1879-1961)
Per a Elsa Baesecke. "Lasciate ogni speranza voi... che rubate il libro di Elsa Baesecke": Deixeu tota esperança... els que robeu el llibre de Elsa Baesecke (fragment modificat de la Divina Comèdia de Dante)

1907
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
110 x 81 mm

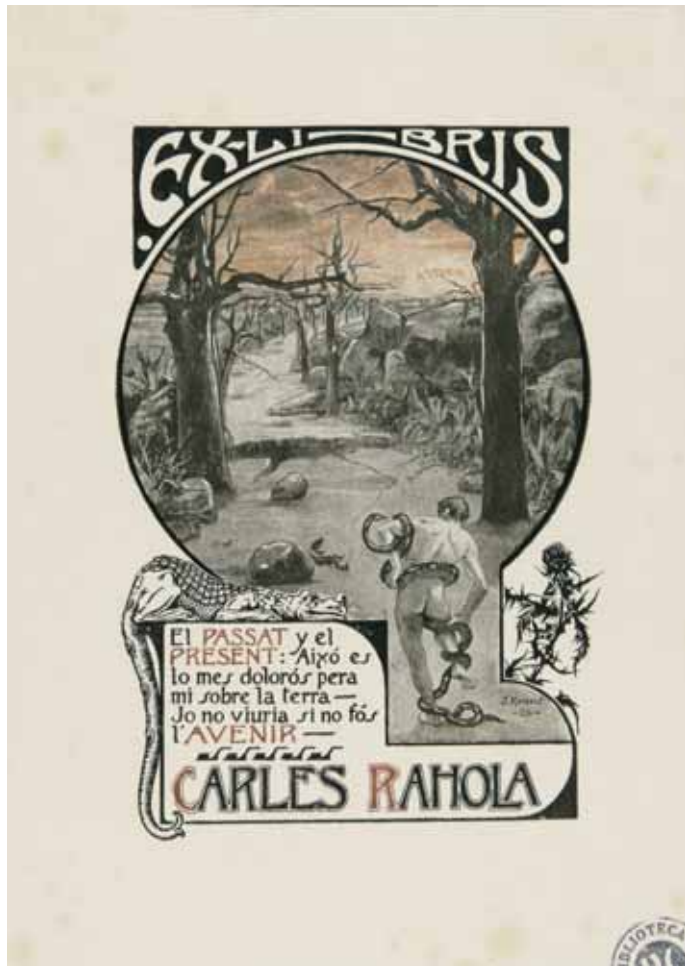
Joaquim Renart (1879-1961)
Per a Ferran Mestres

1903.
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
122 x 51 mm

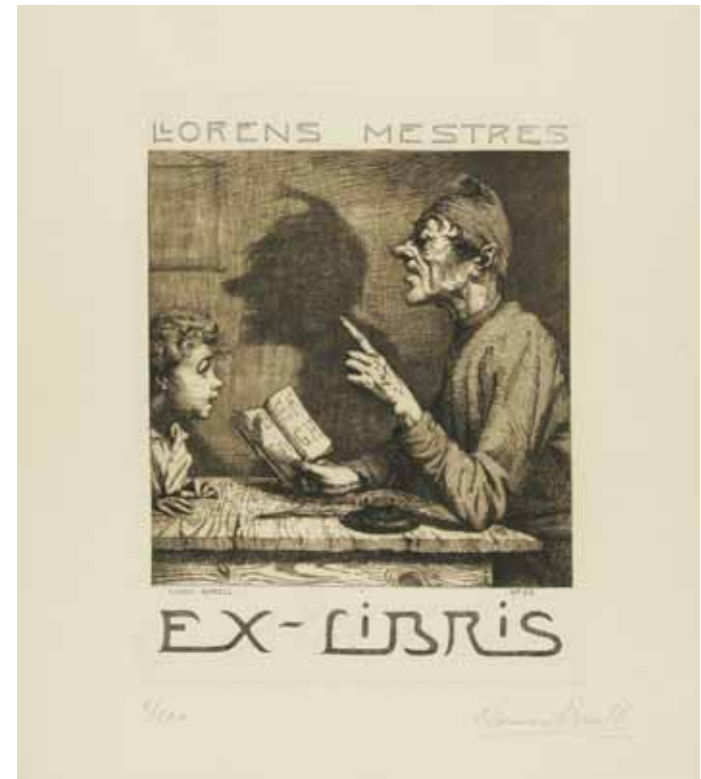
Joaquim Renart (1879-1961)
Per a la Biblioteca de l'Institut Català de les Arts del Llibre.

1906
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
99 x 68 mm

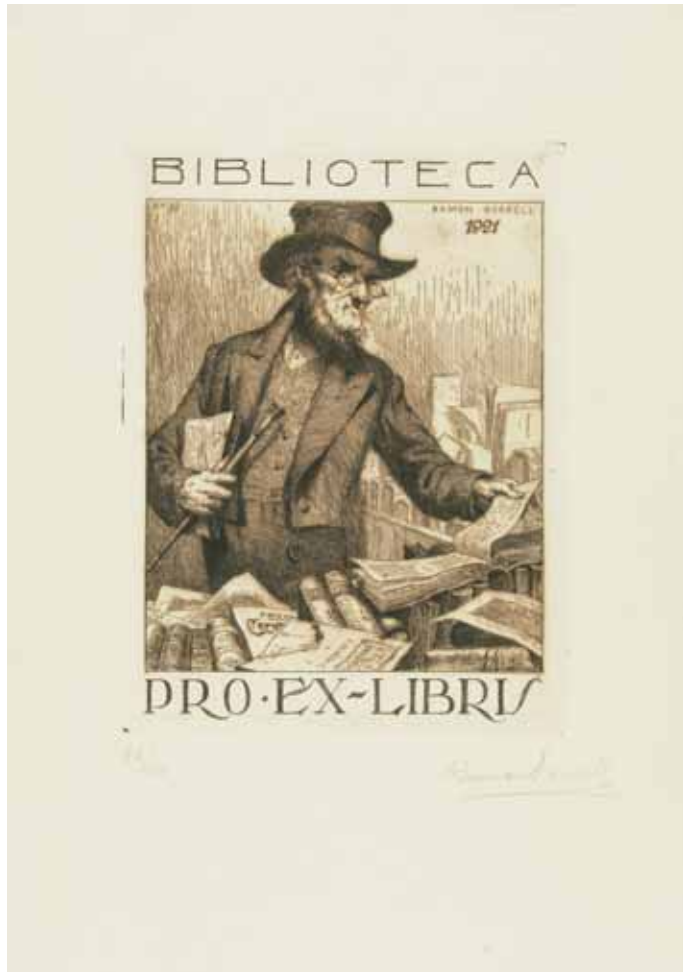
Joaquim Renart (1879-1961)
Per a l'escriptor-historiador Carles Rahola, amb frase de Nietzsche.

1906.
Dibuix reproduït fotomecànicament
139 x 94 mm

Ramon Borrell (1876-1963)
Per a Llorens Mestres.

1921
Gravat a l'aiguafort. Estampa núm. 6/100
197 x 151 mm

Ramon Borrell (1876-1963)

Per a la Biblioteca de l'associació barcelonina Pro Ex-libris, que va editar dos números d'una revista amb el mateix nom. L'ex-libris era distribuït entre els associats.

1921
Gravat a l'aiguafort
152 x 114 mm

Ramon Borrell (1876-1963)

Per a Eduard Molas, dins la revista "Pro Exlibris".

1921
Gravat a l'aiguafort
132 x 149 mm

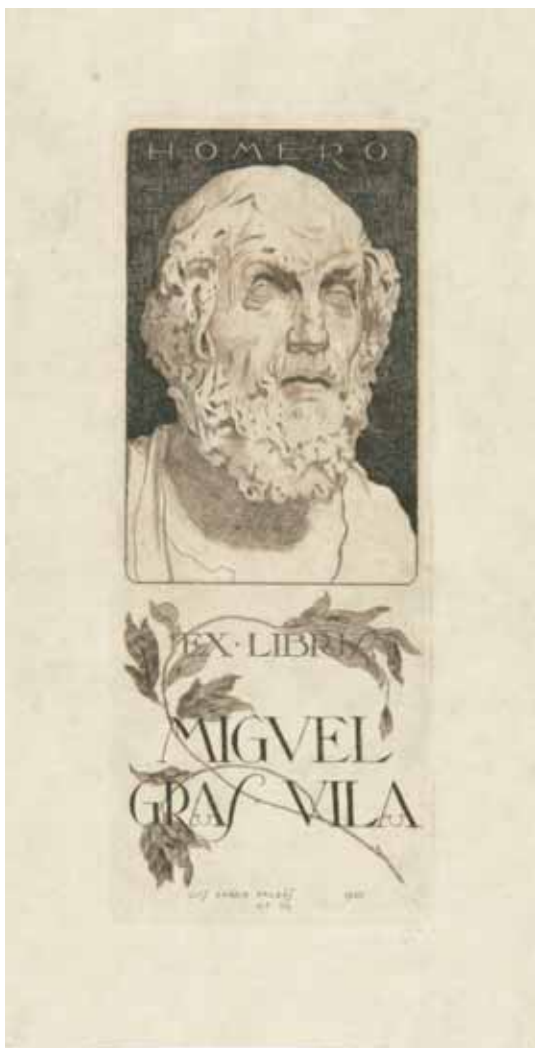
Ramon Borrell (1876-1963)
Per a Vicens Bosch. "L'home fa el llibre. El llibre fa a l'home".

1922
Gravat a l'aiguafort
170 x 119 mm

Ramon Borrell (1876-1963)
Per a Anton Pach, amb referències directes a l'obra literària de Jacint Verdaguer.

1921
Gravat a l'aiguafort
128 x 180 mm

Lluís García Falgàs (1881-1954)
Per a Miquel Gras Vila.

1920
Gravat a l'aiguafort
137 x 54 mm

Lluís García Falgàs (1881-1954)
Per a la Biblioteca de l'associació Pro Ex-Libris.

1920
Litografia a 3 colors
120 x 106 mm

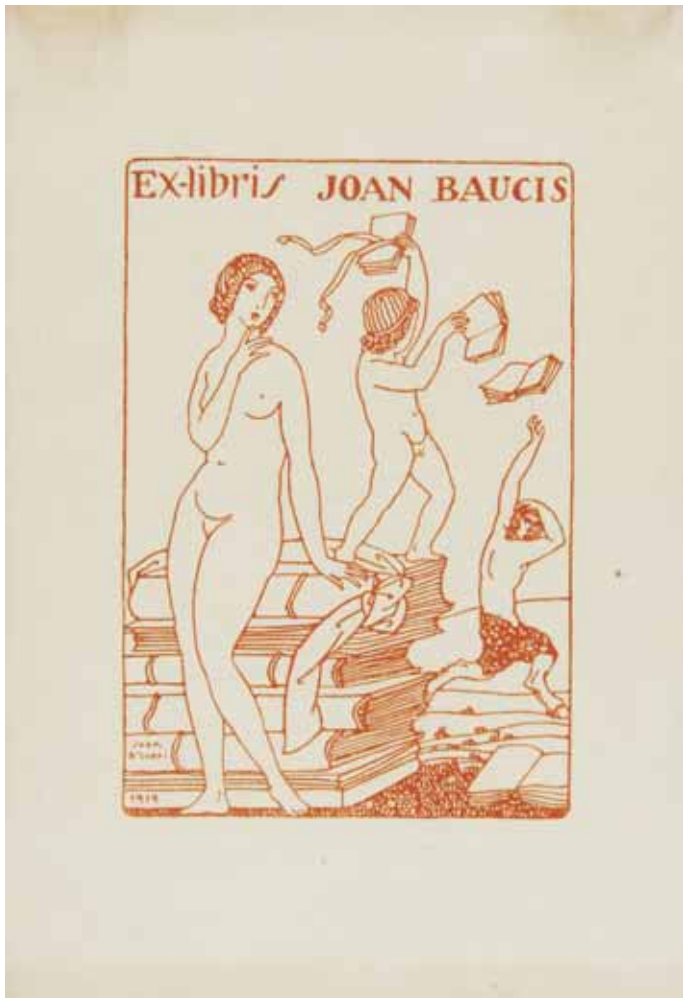
Lluís García Falgàs (1881-1954)
Per al llibreter Joan Batlle.

1920
Gravat a l'aiguafort
117 x 77 mm

Joaquim Pla i Dalmau (1917)
Per a Josep Batlle.

1948
Xilografia a testa a 4 tintes
80 x 74 mm

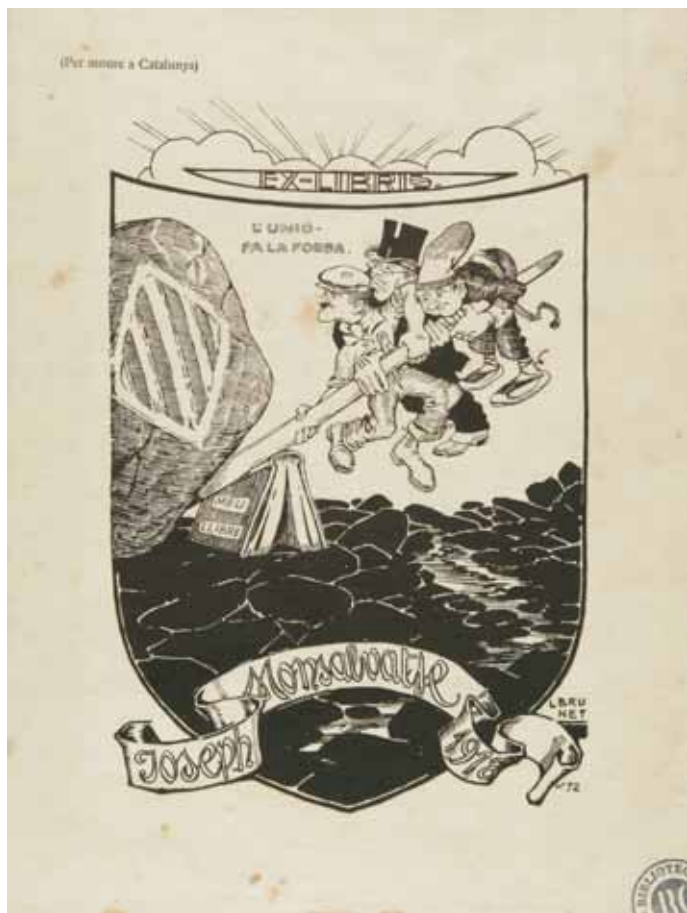
Joan Vila (d'Ivori) (1890-1947)
Per al col·leccionista Joan Baucis.

1919
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
106 x 72 mm

Ismael Smith (1886-1972)
Per a Maimie Cohn.

1920
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
139 x 103 mm

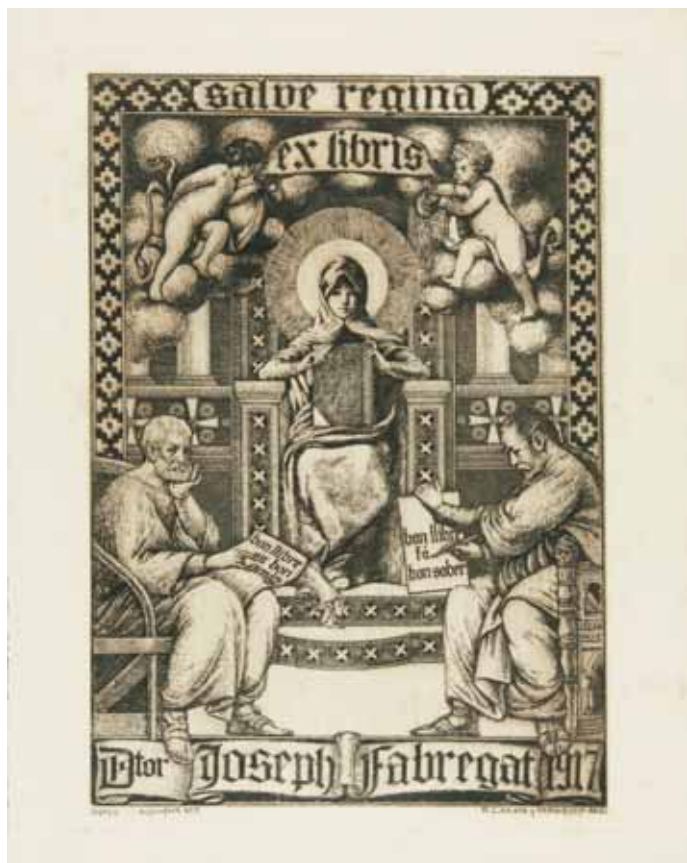
Llorenç Brunet (1873-1939)
Per al col·leccionista gironí Josep Monsatvatje.

1918
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
168 x 110 mm

Llorenç Brunet (1873-1939)
Per al col·leccionista Bartomeu Sigalés.

1917
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
99 x 54 mm

Ramon Casals i Vernis (1860-1920)
Per al doctor Joseph Fabregat.

1917
Gravat a l'aiguafort
260 x 187 mm

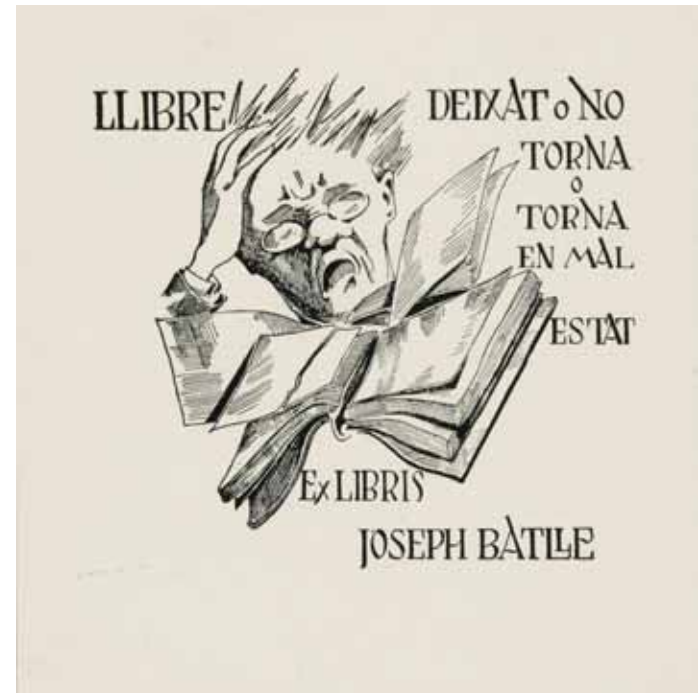
Ramon Casals i Vernis (1860-1920)
Per a la biblioteca del dramaturg Àngel Guimerà.

1917
Dibuix a ploma i fotogravat
122 x 77 mm

Joan Estiarte (1901-1986)
Per al col·leccionista lleidetà Estanislau de K. Montaña.

1947
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
96 x 66 mm

Antoni Saló (1885-1950)
Per a Josep Batlle.

1946
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament (zincografia)
80 x 87 mm

Fermí Tubau (1892- ?)
Per al folklorista i autor del Costumari Català Joan Amades.

1920
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
90 x 56 mm

Fermí Tubau (1892- ?)
Per a Joan Amades.

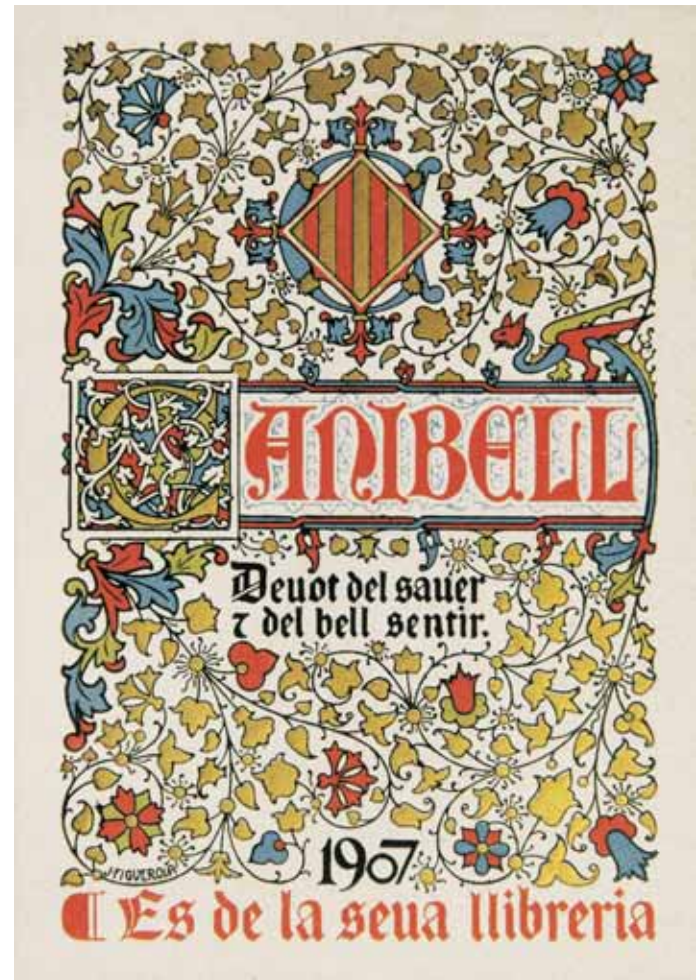
1920
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
90 x 65 mm

Joaquim Folch i Torres (1886-1963)
Per a Francesc Pujol.

1925
Dibuix a ploma reproduït fotomecànicament
128 x 64 mm

Joaquim Figuerola (1878-1946)
Per al bibliòfil, escriptor i il·lustrador Eudald Canibell. Aquí s'ha substituït la clàssica forma "ex-libris" per la frase equivalent "Es de la seua llibreria".

1907
Reproducció fotomecànica
107 x 70 mm

SELECCIÓ D'EX-LIBRIS CATALANS ACTUALS

La convocatòria per a participar en aquesta exposició era oberta a tots els artistes catalans o residents a Catalunya. Es podien presentar fins a 3 ex-libris per artista i havien d'estar realitzats entre l'any 2000 i el 2005. El tema era el món del llibre, la literatura, la poesia, la bibliofília... La tècnica a utilitzar era lliure.

De les 75 obres presentades per 41 artistes, s'ha fet una selecció de 31 obres, pertanyents a 22 artistes diferents, atenent a criteris estrictament de qualitat. El jurat ha estat format per: Francesc Orenes (Professor Titular de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona i president de l'Associació Catalana d'Exlibristes), Lluís Campins (Director del Museu de Sant Cugat), Andreu Dengra (Tècnic del Museu de Sant Cugat, llicenciat en història de l'art, especialitat en art contemporani), i Adolf (comissari de l'exposició i artista visual).

Les obres seleccionades són un ampli ventall dels actuals recursos tècnics emprats en el món de l'art i de l'exlibrisme. Des de tècniques clàssiques del gravat com l'aiguafort i la xilografia, fins a l'art digital més avantguardista, passant per la pintura i les tècniques mixtes.

ADOLF

Nota: Els textos que acompanyen alguns ex-libris han estat aportats pels autors.

diví

Oriol M. Diví
Ex-Libris Frederic Mauri

2005
Xilografia a testa (X2)
68 x 35 mm

diví

Oriol M. Diví
Ex-Libris Miquel Schmid Pallarès

2000
Xilografia a testa (X2)
82 x 67 mm

Santiago Estrany
Op/55. El llibre obert, en unió amb la rosa

2005
Reproducció fotomecànica d'un dibuix a la ploma
170 x 120 mm

Santiago Estrany
Op/54. Homenatge al llibre

2005
Reproducció fotomecànica d'un dibuix a la ploma
120 x 170 mm

Jaume Carbonell
Atenea

2000
Gravat a l'aiguafort
75 x 120 mm

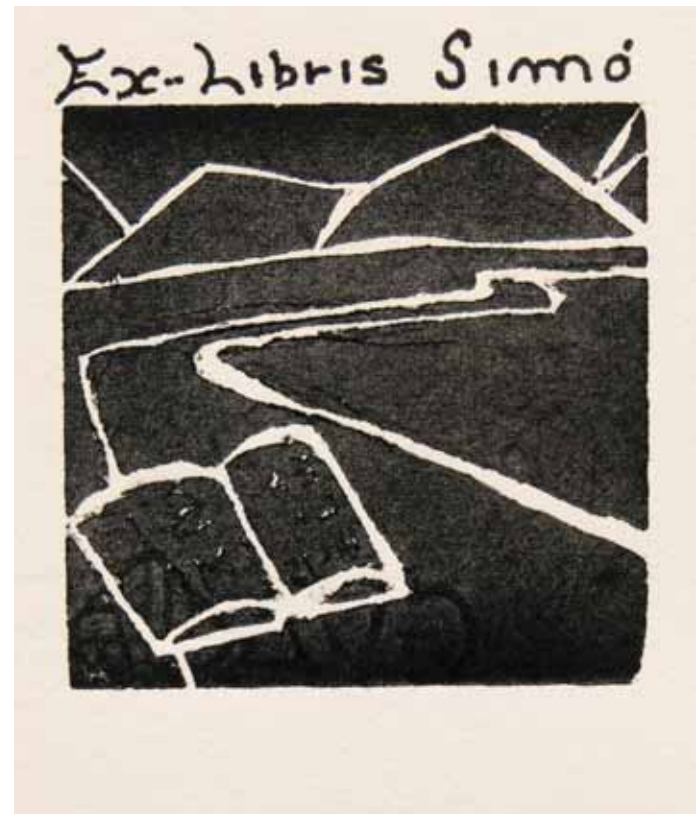
Ridha Ben-Arab Keskes
Quixot i els molins

2005
Gravat a l'aiguafort
125 x 77 mm

Espiell (Cristina Segura Espiell)
Biblioteca de Francesc Cabré

2005
Linogravat en segell, imprès amb tinta calcogràfica
80 x 80 mm

Josep Manel Simó Gombau
Camí del Llibre

2005
Xilografia a una tinta
90 x 100 mm

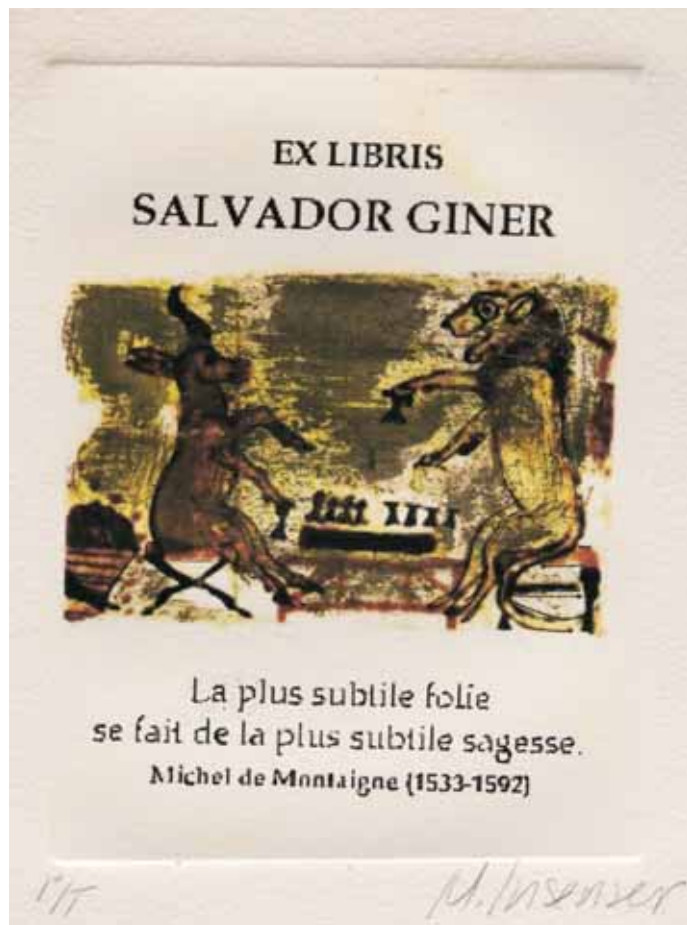
Claudia Torné
Sense títol

2005
Gravat al linòleum
210 x 140 mm

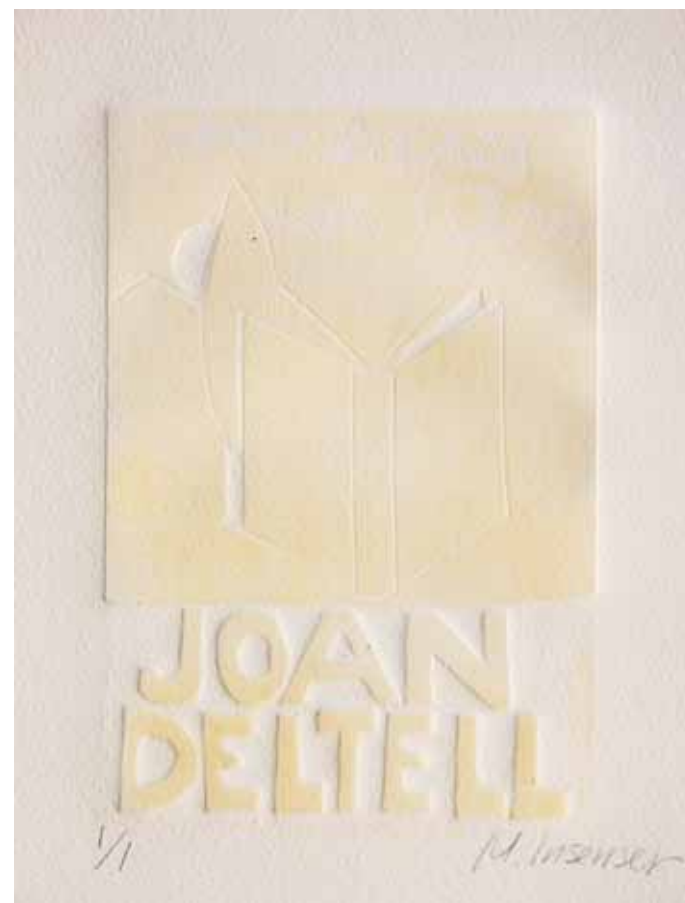
Alba Serra Feu
Jardi

2005
Aiguafort sobre gravat al sucre i collage
127 x 92 mm

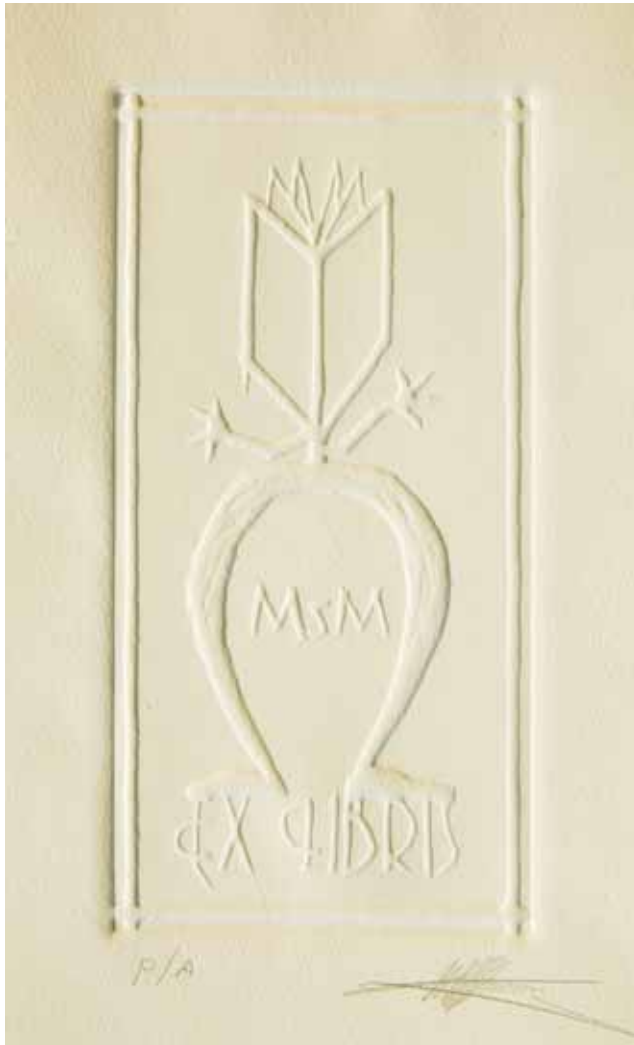
Mercè Insenser Farré
Ex-Libris Salvador Giner

2004
Tècnica mixta (art digital i gravat)
230 x 120 mm

Mercè Insenser Farré
Ex-Libris Joan Deltell

2005
Gravat al linòleum
255 x 195 mm

Lamami (Mercè Serrano Martí)
Ex-Libris MSM
"Llegir és cultura. Cal tenir sempre un llibre al cap."

2005
Gravat al linòleum
205 x 105 mm

Mlle. Dolores
Ex-Libris Elisa Pellacani 05 – Mademoiselle Dolores

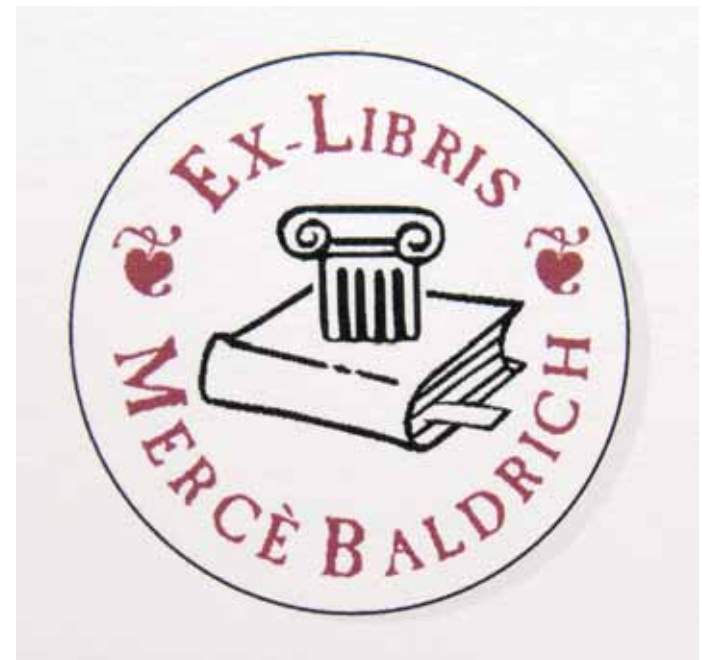
2005
Tinta xina i aquarel·la
95 x 180 mm

"Per a l'intel·lecte, els fulls d'un llibre són les ales que enlairen al lector."

Marigot
Biblioteca de Joan Marigot

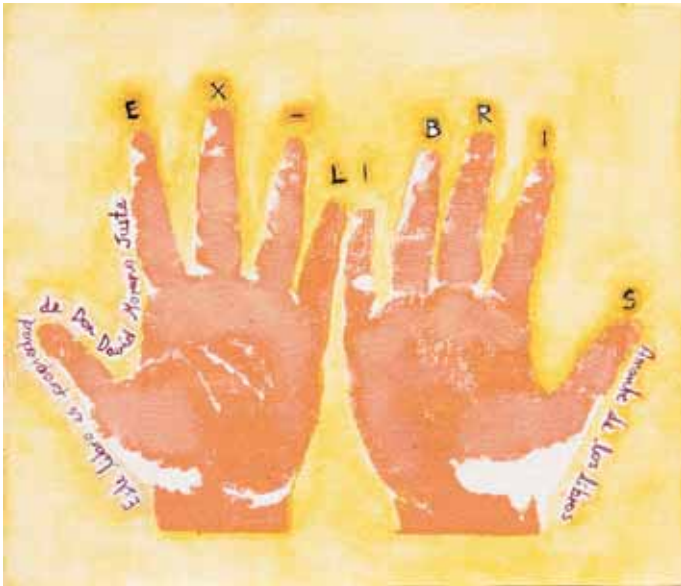
2002
Reproducció fotomecànica d'un dibuix a la ploma
120 x 130 mm

Toni Pons
Ex-Libris Mercè Baldrich

2005
Reproducció d'un dibuix a ploma i art digital
100 x 100 mm

"Este ex-libris se basa en una doble mirada sobre el libro, doble: por una parte en la reconstrucción de un texto que nos habla siempre de forma diferente al pasar por lo que la lectura refleja de nuestra vida; es decir, por la inagotable riqueza de un mismo libro en sus diferentes lecturas en tanto que es imposible separar nuestra mirada a un paso del tiempo, al cambio. Por otra parte como homenaje a la doble mirada de quien me ha enseñado a leer, escritora y amiga".

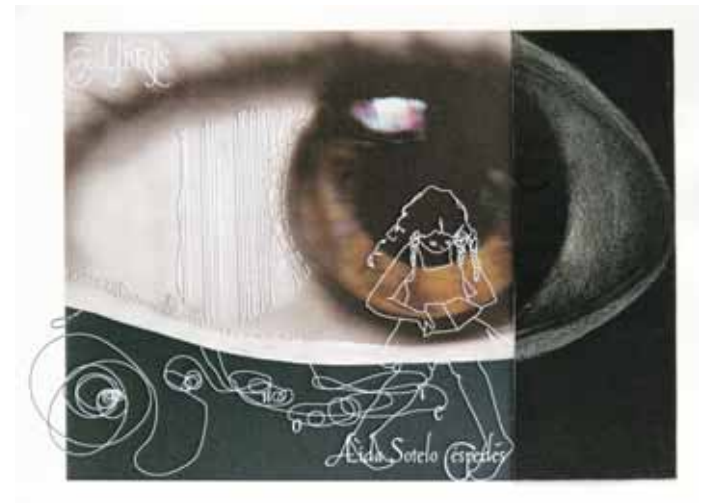

A. Lucio Sotelo

Lectura que pasa sobre el cuerpo

2005

Impressió serigràfica, oli i gouache
160 x 138 mm

A. Lucio Sotelo

Dos miradas

2005

Reproducció digital i llapis de colors
134 x 100 mm

Montivero
Llibres, llibres ...

2005
Gouache tractat digitalment
120 x 130 mm

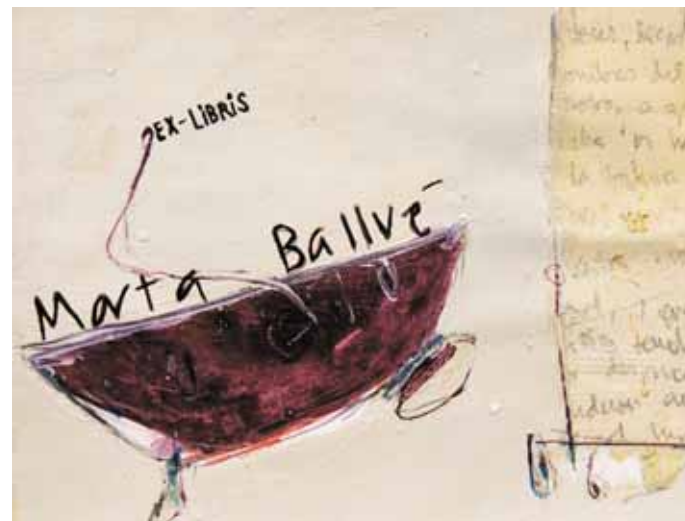
Marta Ballvé Moreno
Continuïtat

2005
Reproducció fotomecànica d'una pintura de tècnica mixta
250 x 180 mm

Marta Ballvé Moreno
Inicis

2005
Reproducció fotomecànica d'una pintura de tècnica mixta.
175 x 110 mm (250 x 200 mm original)

Marta Ballvé Moreno
Ascens

2005
Reproducció fotomecànica d'una pintura de tècnica mixta.
150 x 205 mm

Sabrina Sampere
Illa imaginària

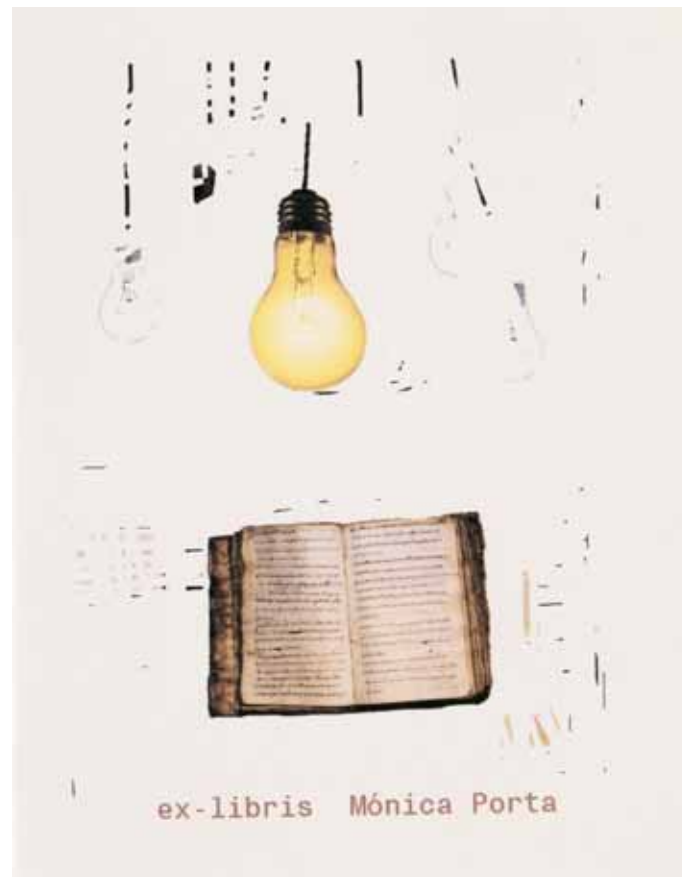
2005
Acrílic sobre paper fet a mà
200 x 265 mm

Mònica Porta
Llibre i guants

2005
Disseny generat per ordinador
145 x 120 mm

Mònica Porta
Llibre i bombeta

2005
Disseny generat per ordinador
145 x 120 mm

Pellicer

El col·leccionista de llibres

2005

Disseny generat per ordinador
260 x 100 mm

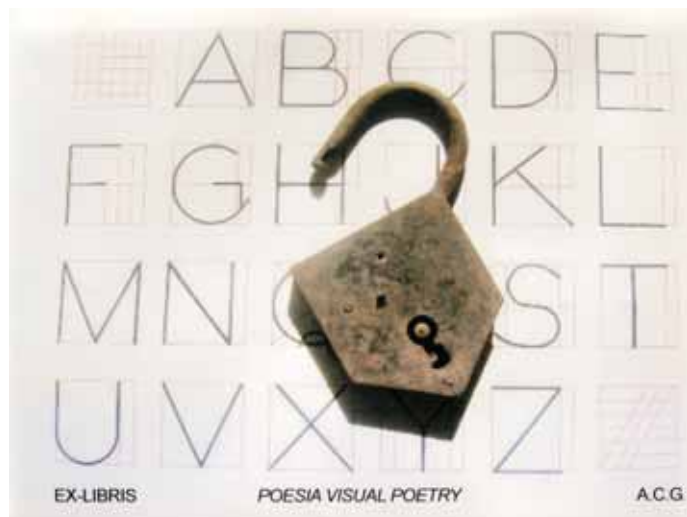
Vitok

Silenci ple de paraules

2005

Disseny generat per ordinador
108 x 188 mm

"Lex-libris com a transparència, inserit entre les pàgines d'un llibre, transparentant les paraules impreses.
La poesia visual permet introduir conceptes nous a l'escriptura i la lectura.
La transparència reforça una idea de intersecció o barreja de llenguatges."

Agustí Calvo Galan
Poesia Visual Poetry

2005
Disseny generat per ordinador, sobre paper vegetal
120 x 160 mm

Ricard Gratacós-Batlle
Homenatge a Joan Brossa

2001
Disseny generat per ordinador
100 x 89 mm

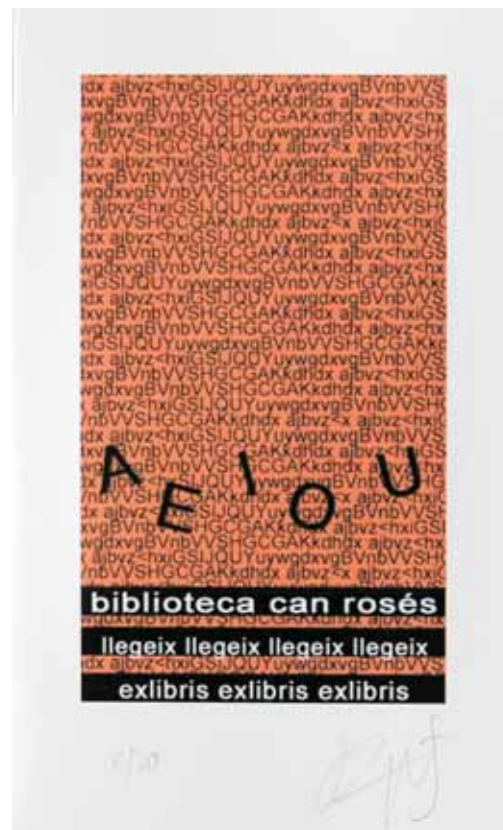
"A partir d'un volum de poliestirè s'han fet una sèrie d'incisions que formen una composició "soterrada". El resultat ha estat fotografiat amb una bona llum que crea l'ombra justa a la part soterrada. L'obra està inspirada en el conte de Borges titulat "Aleph" en què el protagonista descendeix a un soterrani fins a trobar l'aleph, el punt que conté tots els punts..."

Ricard Gratacós-Batlle
Aleph

2005
Disseny generat per ordinador.
101 x 96 mm

"Can Rosés és una antiga masia del barri de les Corts de Barcelona que va ser restaurada i transformada en Biblioteca fa alguns anys. Des del seu naixement ha estat estretament vinculada amb la meva persona ja que sempre m'ha permès gaudir de la lectura, la música, les revistes i d'un racó on estudiar una estoneta. Mentre feia aquest ex-libris vaig pensar que seria entranyable dedicar-li a la Biblioteca Can Rosés, la meva biblioteca."

Ricard Gratacós-Batlle
Can Rosés

2005
Disseny generat per ordinador
142 x 88 mm

ÍNDEX D'AUTORS ANTICS

Borrell, Ramon; p. 29, 30, 31.
Brunet, Llorenç; p. 35.
Casals i Vernis, Ramon; 36.
Estiarte, Joan; p. 37.
Figuerola, Joaquim; p. 39.
Folch i Torres, Joaquim; p. 39.
Garcia Falgàs, Lluís; p. 32, 33.
Pla i Dalmau, Joaquim; p. 33.
Renart, Joaquim; p. 26, 27, 28, 29.
Riquer, Alexandre de; p. 15, 16, 17, 18, 19.
Saló, Antoni; p. 37.
Smith, Ismael; p. 34.
Triadó, Josep; p. 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26.
Tubau, Fermí; p. 38.
Vila (d'Ivori), Joan; p. 34.

ÍNDEX D'AUTORS ACTUALS

Ballvé Moreno, Marta; p. 52, 53.
Ben-Arab Keskes, Ridha; p. 45.
Calvo Galán, Agustin; p. 57.
Carbonell, Jaume; p. 45.
Diví, Oriol M.; p. 43.
Dolores, Mlle.; p. 49.
Espuell; p. 46.
Estrany, Santiago; p. 44.
Gratacós-Batlle, Ricard; p. 57, 58.
Insenser Farré, Mercè; p. 48.
Lamami; p. 49.
Lucio Sotelo, A.; p. 51.
Marigot; p. 50.
Montivero; p. 52.
Pellicer; p. 56.
Pons, Toni; p. 50.
Porta, Mònica; p. 55.
Sampere, Sabrina; p. 54.
Serra Feu, Alba; p. 47.
Simó Gombau, Josep Manel; p. 46.
Torné, Claudia; p. 47.
Vitok; p. 56.

Museu de Sant Cugat - Casa Aymat
C. Villà, 68
08173 Sant Cugat del Vallès
T. 93 675 99 51
F. 93 589 53 40
museu@santcugat.org

www.museu.santcugat.org
www.adolf-art.com/ex-libris-i-llibres.htm

Organització i producció:
Museu de Sant Cugat

Comissari: ADOLF
Coordinació i conservació: Andreu Dengra
Texts: ADOLF, Francesc Orenes, Francesc Fontbona
Marcs: Més Marcs
Assegurança: Catalana Occident
Vinils, banderoles: Idea Print
Educació: Aida Chavarria, Virginia González, Mireia Navarra, Anna Via.

Jurat per la selecció dels ex-libris actuals:
Adolf, Lluís Campins, Andreu Dengra, Francesc Orenes.

Disseny catàleg: Andreu Dengra
Fotografies: Biblioteca de Catalunya (ex-libris antics), Museu de Sant Cugat (ex-libris actuals)
Impressió: Gràfiques Celler

Col·laboren:
Biblioteca de Catalunya, Barcelona.
Diari de Sant Cugat

Agraïments: Carme Franch, Francesc Fontbona, Francesc Orenes, Sílvia Ferrer, Antonio Priante.

Aquest catàleg s'ha imprès a Sant Cugat del Vallès, el mes de novembre de 2005, amb un tiratge de 500 exemplars.

Ajuntament
de SantCugat

2005
any
del
llibre
i la
lectura
a
Sant
Cugat

ADOLF taller d'art

 Biblioteca de
Catalunya

Diari de Sant Cugat